

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta HE 11/2025 vp (Perheenyhdistäminen)

Hallintovaliokunta

Johtava asiantuntija Tuuli Tuunanen
25.3.2025

Taustaa

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Hallitusohjelma

- Otetaan käyttöön perheenkokoajalta edellytettävä 21 vuoden ikäraja puolison perheenyhdistämisessä varmistaen mahdollisten alaikäisten lasten oikeudet.
- Palataan alaikäisen perheenkokoajan kohdalla viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan huomioiden Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut.
 - Tarkoittaa toimeentuloedellytyksen palauttamista kansainvälistä suojelua saavalle alaikäiselle perheenkokoajalle
- Otetaan käyttöön kansainvälistä suojelua saavien perheenkokoajien perheenyhdistämisissä kahden vuoden asumisaikavaatimus kotoutumisen varmistamiseksi turvaten lasten oikeuksien tosiasiallinen toteutuminen.

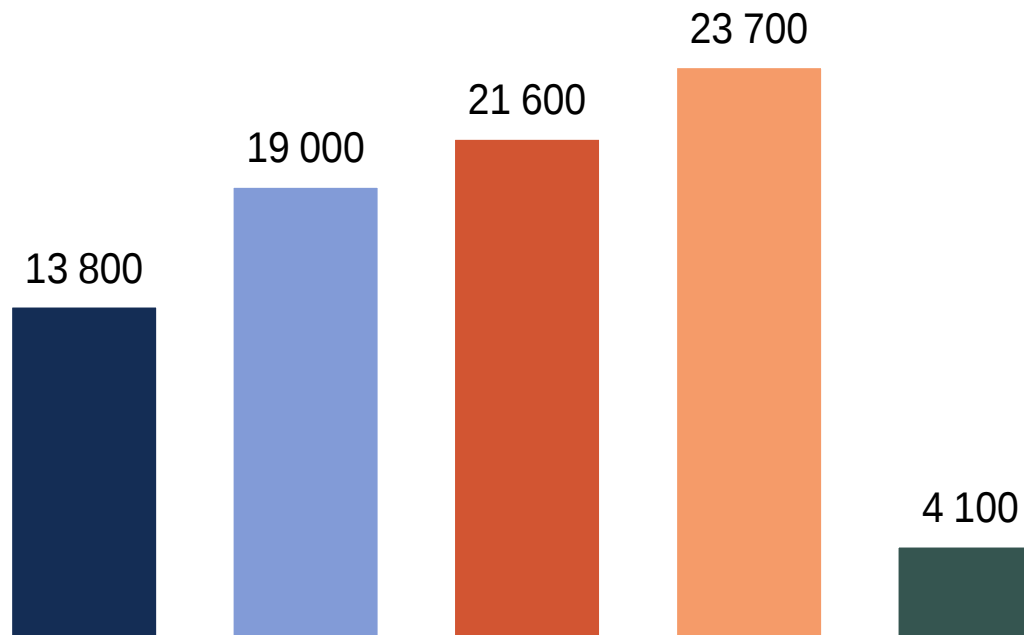
Muut lainsäädäntömuutostarpeet

- EUTI:n ennakkoratkaisu C- 279/20 (16.12.2021) koskien lapsen alaikäisyyden määrittämistä
- Komission rikkomusmenettely koskien perhesideperustaisen oleskeluluvan epäämistä kansanterveydellisin syin (määritelmädirektiivi)

Perheenyhdistäminen lukuina

Perhesideperusteiset ensimmäiset
oleskelulupahakemukset
vuosina 2021 - 2025

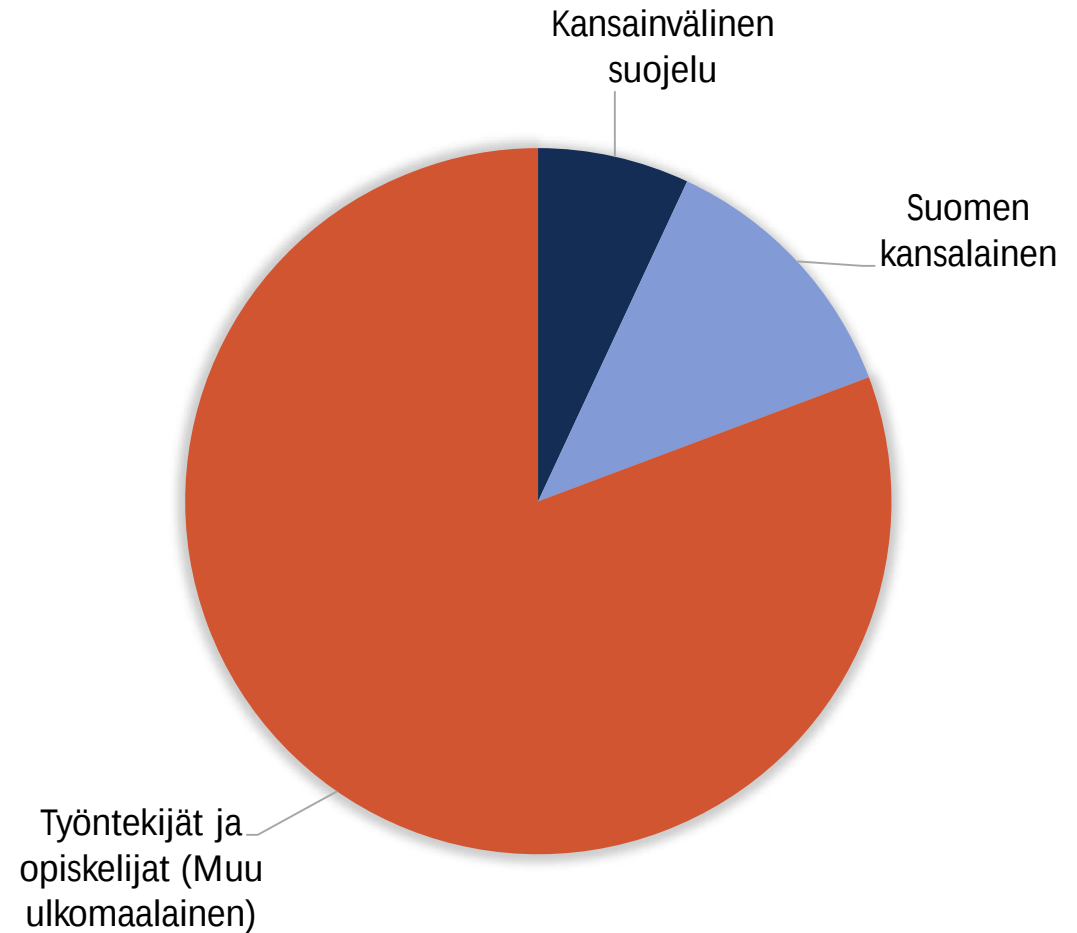

Perheenyhdistäminen lukuina

Perhesideperusteiset
ensimmäiset
oleskelulupahakemukset
perheenkokoajan mukaan
vuonna 2024

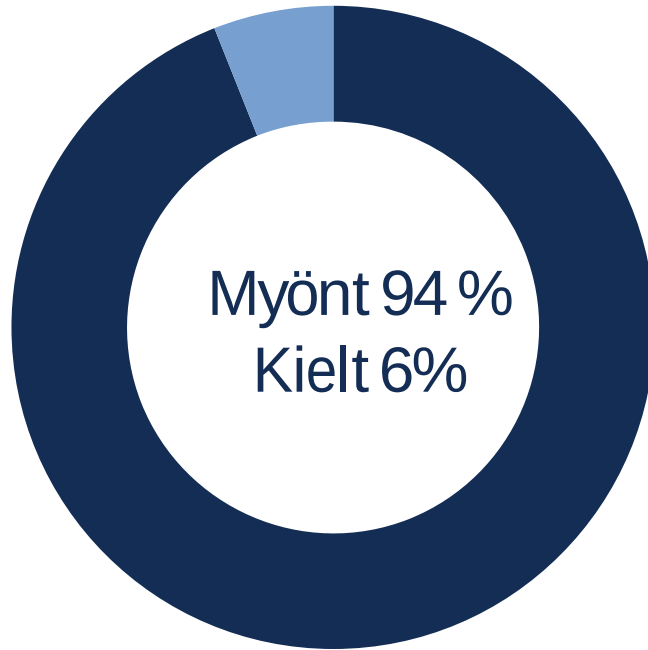
Yhteensä n. 23 000 hakemusta

	N. 18 600 hakemusta 81 %
	N. 1 600 hakemusta 7 %
	N. 2 800 hakemusta 12 %

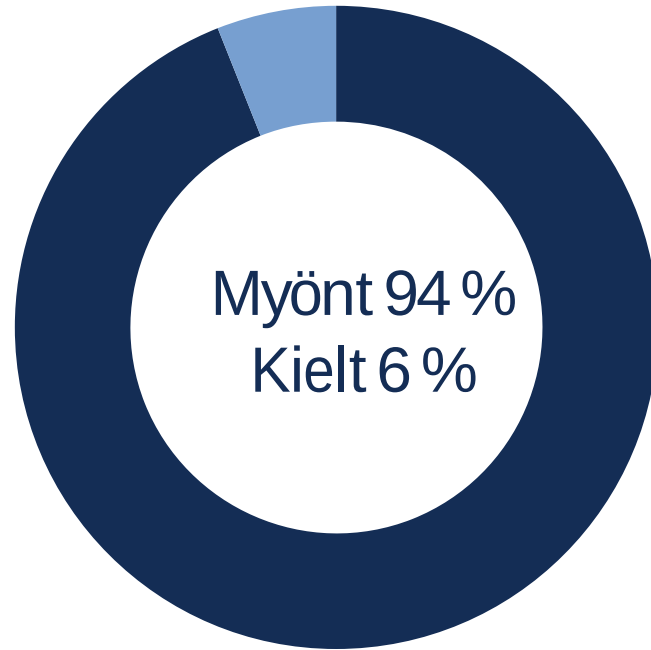

Perheenyhdistäminen lukuina

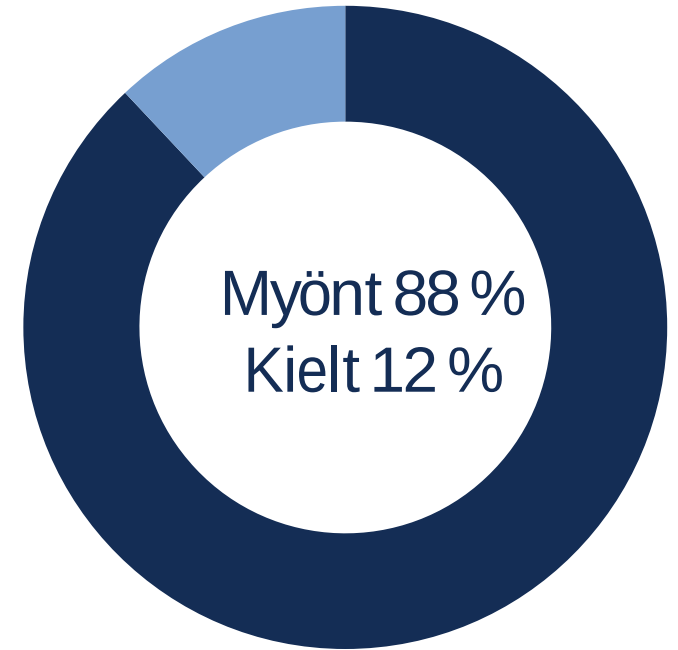
Perhesidepäätökset (ensimmäinen oleskelulupa, myönt/kielt)
perheenkokoajan mukaan 2024

Työntekijät ja opiskelijat
(Muu ulkomaalainen)

Suomen kansalaiset

Kansainvälinen suojelu

Perheenyhdistämisdirektiivi 2003/86/EY

- Tavoitteena on suojata perhe-elämää
- Määrittelee vähimmäisedellytykset, joiden täyttyessä kolmannen valtion kansalaisella on oikeus perheenyhdistämiseen
- Jättää kansallista liikkumavaraa, esimerkiksi harkinnanvaraisia lisäedellytyksiä:
 - Vähimmäisikäedellytys (21 v), toimeentuloedellytys, asumisaikaedellytys, asuntoedellytys, sairausvakuutusedellytys
- Sisältää suotuisia erityissäännöksiä pakolaisten perheenyhdistämisen osalta
 - Osa edellytyksistä voi koskea vain pakolaisten uusia perheenjäseniä taikka on asetettava ns. 3 kk määräaika
 - Direktiivi ei kuitenkaan koske toissijaista suojelua saavia, joten em. rajoitukset eivät koske heitä (→ erilliset pykälät)

Ehdotetut muutokset

1. Vähimmäisikävaatimus (38 a §)

- Puolisoiden perheenyhdistämisessä sekä perheenkokoajalta että puolisolta edellytettäisiin vähintään 21 vuoden ikää
 - Koskee kaikkia perheenkokoajan oleskelulupatyyppejä eli työntekijöiden, opiskelijoiden, kv. suojelua saavien perheenyhdistämistä
 - Poikkeuksena Suomen kansalaiset
 - Puolison määritelmä laaja
- Vähimmäisikävaatimus tulisi olla täytettynä sinä päivänä, kun perheenjäsenen oleskelulupa tulee voimaan
- Kyseiselle ikärajalta on unionin oikeudessa olevat perustelut
- Pyritään takaamaan puolisoiden riittävä kypsyys päättää omasta avioitumisestaan ja estää nuorten henkilöiden hyväksikäyttöä kuten pakko- ja lumeliittojen perusteella myönnettäviä oleskelulupia
- Viime vuosina hakemuksia noin 200 vuosittain (alle 21-vuotias perheenkokoaja ja perheenjäsen)

2. Toimeentuloedellytys (114 §, 114a §, 115 §)

- Jatkossa toimeentuloedellytys koskisi kansainvälistä suojelua saavia alaikäisiä perheenkokoajia. Käytännössä edellytystä sovellettaisiin toissijaista suojelua saaneisiin alaikäisiin perheenkokoajiin sekä toisen vanhemman kanssa maassa oleskeleviin pakolaisiin.
 - Ilman huoltajaa maassa oleskelevat alaikäiset pakolaiset on rajattu Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun (EUT C-560/20) mukaisesti edellytyksen ulkopuolelle.
 - Toimeentuloedellytyksen yleinen poikkeamisperuste soveltuu (poikkeuksellisen painava syy ja lapsen etu)
- Edellytys on ollut laissa aiemmin (PeVL 27/2016 vp), poistettiin helmikuussa 2023
- Tavoitteena estää lasten hyväksikäyttöä maahantulon välineenä tai maahantulosäännösten kiertämistarkoituksessa
- Viime vuosina noin 200-300 ilman huoltajaa tullutta alaikäistä kv. suojelunhakijaa
- Viime vuosina noin 100-200 huoltajan oleskelulupahakemusta vuosittain (kv. suojelua saaneen lapsen huoltaja)

3. Asumisaikavaatimus (114 §, 114 a §, 115 §)

- Jatkossa oleskeluluvan myöntäminen kansainvälistä suojelua saaneen perheenjäsenelle ja muulle omaiselle edellyttäisi, että perheenkokoaja on oleskellut Suomessa oleskeluluvalla vähintään 2 vuotta
 - Vaatimusta ei voida soveltaa pakolaisten niin sanottuihin vanhoihin perheisiin (py-direktiivi)
 - Poikkeamisperusteina poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu
- Asumisaikavaatimus tulisi olla täytettynä, kun perheenjäsenen oleskelulupahakemus tehdään
- Tavoitteena on lume- ja pakkoavioliittojen estäminen sekä kotoutumisen ja sisäisen turvallisuuden edistäminen
- Viime vuosina noin 1 500-1 900 hakemusta vuodessa (kv. suojelua saaneen perheenjäsen)

4. Alaikäisyyden määrittäminen (38 §)

- Taustalla Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut
- Pääsääntö: lapsen alaikäisyys määrittyy sen ajankohdan mukaan, jolloin perheenjäsenen oleskelulupahakemus on tullut vireille
 - Tuomioistuinratkaisussa poikkeus em. pääsääntöön → alaikäisyys määrittyy perheenkokoajan turvapaikkahakemuksen jättämishetken mukaan
- Muutos 2 momenttiin: Oleskeluluvan myöntäminen turvapaikan saaneen lapselle edellyttäisi, että lapsi on ollut alaikäinen sinä päivänä, jolloin perheenkokoaja jätti hakemuksen, jolla hänelle annettiin turvapaikka (C-550/16)
- Uusi 3 momentti: Oleskeluluvan myöntäminen turvapaikan saaneen ilman huoltajaa tulleen alaikäisen perheenkokoajan perheenjäsenelle edellyttää, että perheenkokoaja on ollut alaikäinen sinä päivänä, jolloin hän jätti hakemuksen, jolla hänelle annettiin turvapaikka (C-279/20)

5. Kansanterveydellinen syy (114 §, 114 a §)

- Komission rikkomusmenettelyn johdosta toteutettava lainsäädäntömuutos, jotta Suomen lainsäädäntö on yhdenmukainen määritelmädirektiivin kanssa
- Jatkossa kansainvälistä suojelua saaneen perheenkokoajan perheenjäsenen oleskeluluvan epäämisperusteena ei voisi enää olla kansanterveydellinen syy
- Säännöstä ei juurikaan ole sovellettu
- Ulkomaalaislain 11 §:ssä säädetty kansanterveydellisestä syystä maahantulon epäämisperusteena

Vaikutukset

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vaikutukset

- Jatkossa maassa oleskelun aika, perheenkokoajan ikä sekä perheenkokoajan oleskelun peruste vaikuttaisivat aiempaa enemmän siihen missä vaiheessa ja millaisilla edellytyksillä perheenjäsen voisi hakea perheenyhdistämistä
- Laajimmin vaikutukset kohdentuvat kansainvälistä suojelua saavien perheenyhdistämiseen.
- Edistetään kotoutumista lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavammaksi
- Täydennetään olemassa olevia keinoja kitkeä yhteiskunnallisesti ja yksilön näkökulmasta haitallisia ilmiöitä, kuten lasten käyttämistä maahantulon välineenä sekä pakko- ja lumeavioliittoja ja tätä kautta edistää myös sisäistä turvallisuutta
- Perheenyhdistämistä koskeva kansallinen politiikka ja lainsäädäntö saatetaan kohti verrokkimaiden yleiseurooppalaista tasoa

Edellytykset verrokkimaissa

- Vähimmäisikävaatimus:
 - Ruotsissa (21 v), Norjassa (24 v), Tanskassa (24 v) ja Alankomaissa (21 v)
 - Edellytyksen soveltamisalassa on eroja eri maiden välillä
- Toimeentuloedellytys alaikäisellä perheenkokoajalla:
 - Alankomaissa ja Ranskassa, tietyin poikkeuksin
- Asumisaikavaatimus:
 - Norjassa (4v), Tanskassa (3v), Alankomaissa (1v) ja Ranskassa (2v)
 - Edellytyksen soveltamisalassa on eroja maiden välillä

Voimaantulo

Lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 15.5.2025

- Lain voimaantuloon ehdotetaan siirtymäsäännöstä.
- Lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovellettaisiin
 - ennen lain voimaantuloa jätettyihin hakemuksiin
 - tällaisten oleskelulupapäätösten jatkolupahakemuksiin
 - jatkolupahakemuksiin, joita koskien oleskelulupapäätös on tehty ennen lain voimaantuloa
- Tavoitteena on suojata sellaisten perheenjäsenten perhe-elämää, jotka ovat hakeneet oleskelulupaa perhesiteen perusteella tai saaneet oleskeluluvan kyseisen perhesiteen perusteella ennen lain voimaantuloa. Pyrkimys sääntelyn selkeyteen puoltaa yksinkertaisia siirtymäsäännöksiä.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi